

forlod Manger, blev det købt af Lensmand Heiberg, der ved Tilbygning indrettede det til Familjebolig. Det staar vel saaledes endnu.

Nogle Bidrag til Slægten Tuxens¹⁾ Historie i det 16de og 17de Aarhundrede.

Ved Kaptajn **A. Tuxen.**

I Aaret 1888 udgav forlignværende Direktør ved Orlogsværftet, Nicolai Elias Tuxen, i Anledning af sit Guldbryllup „Slægten Tuxen“²⁾, efter at han 5 Aar tidligere paa Hundredeaarsdagen for sin Faders Fødsel havde udgivet „Peder Mandrup Tuxen og hans Efterkommere“³⁾.

Den i Aaret 1891 afdløde Forfatter var i Ordets smukkeste Forstand Familiens Hoved og nærede den mest levende Interesse for alt, hvad der vedrørte den talrige Slægt, hvis ældste Mand han var. Denne stærke Følelse af at være „Stammehøvding“ gav sig Udslag paa mange Maader, saaledes ogsaa ved Udarbejdelsen og Udgivelsen af ovennævnte Bøger, der kun vare bestemte for Familiens Medlemmer. Han var imidlertid i en fremrykket Alder, da han begyndte paa disse personalhistoriske Arbejder, der laa hans tidligere Virksomhed saa fjærnt som vel muligt, og Resultatet er, set fra et personalhistorisk Standpunkt, ikke heller blevet synderlig tilfredsstillende. Om arkivalske Undersøgelser er der ikke Tale, end ikke for de senere Slægtleds Vedkommende, og de „ældre Familieoptegnelser“ indskrænke sig til Breve

¹⁾ Navnet Tuxen afledes af det i det sydlige Slesvig tidligere meget almindelige Fornavn Tucke (Tuko, Tyge). Formen Tuckesen er allerede i det 16de Aarhundrede gaaet over til Tuxen (Aktstykker i Statsarkivet i Slesvig), og Navnet er meget tidligt bleven et fast Familienavn, hvis Bærere til midt i det 18de Aarhundrede foran dette Efternavn have ført et af Faderens Fornavn afledet Patronymikon.

²⁾ Slægten Tuxen. Samlede efter ældre Familieoptegnelser og Meddelelser fra Familiens Medlemmer. Ved Nicolai Elias Tuxen, fhv. Direktør ved Orlogsværftet. Trykt som Manuskript. Kjøbenhavn 1888. (43 S. S. 4°).

³⁾ Peder Mandrup Tuxen og hans Efterkommere. 1783—1883. o. s. v. s. o. Kjøbenhavn 1883. (76 S. S. 4°).

og Dagbøger, der alle stamme fra det 19de Aarhundrede. Imidlertid er de 3 sidste Generationers Historie ret udtømmende behandlet, selv om mangt et Bidrag, der med ringe Ulejlighed kunde have været hentet i Arkiverne, paa Grund af Forfatterens Mangel paa Kendskab til utrykte Kilder, er bleven ubenyttet. For de ældre Slægtleds Vedkommende har det benyttede Materiale været ganske overordentligt magert: Lengnicks Stamtavler og Wibergs Præstehistorie, det er omtrent det hele. Deres Historie er da ogsaa meget summarisk behandlet paa 2 Sider. Det vilde vel ikke være forbunden med uoverkommelige Vanskeligheder at tilvejebringe et adskilligt fyldigere Stof til Slægtens Historie i det 18de Aarhundrede, men da denne formodentlig kun vil interessere Familiens Medlemmer, skal jeg indskrænke mig til at give nogle nye Oplysninger om Slægten i det 17de Aarhundrede og til at fremsætte og saa vidt muligt begrunde nogle Hypoteser om dens Oprindelse.

I „Slægten Tuxen“ nævnes *Søren Pedersen Tuxen* som den nulevende Families Stamfader, og om ham, hans Hustru og Børn gives nogle ufuldstændige, til Dels urigtige Oplysninger, idet „Præstehistorien“ ikke engang fuldt ud er benyttet. Disse Oplysninger skulle nedenfor blive supplerede og korrigerede.

Søren Pedersen Tuxen blev 1655 Student fra *Vordingborg Skole*¹⁾ og er saaledes rimeligvis født omkring ved 1635. Den 25de Juni 1661 fik han kongeligt Brev paa, „at han fremfor nogen anden maa bekomme og nyde Asminderød og Grønholt Præstekald“²⁾. Den unge „studiosus“ maa have haft formaaende Forbindelser, siden han, næppe 30 Aar gammel, er kommen i Besiddelse af saa stort et „Stykke Brød“; det havde han da ogsaa, idet han var *Fætter til Lorentz Tuxen*³⁾, dengang For-

¹⁾ Universitetsmatriklen I, 259.

²⁾ Sjæll. Reg. ²⁵/₆ 1661.

³⁾ Ved Behandlingen af Hr. Sørenes Dødsbo 1678 optræder „salig Hr. Sørenes Fætter“, Kgl. Majestæts Hofkammerer m. m. Lorentz Tuxen som Formyndere for flere af den Afdødes Børn. (Skifteprotokol for Lyngø-Kronborg Herreds gejstlige Jurisdiktion. Prov. Ark. for Sjælland m. m.). Hidtil har man ikke vidst, at der var nogen Forbindelse mellem Lorentz og Søren Tuxen. I Christensens Hørsholms Historie, 369, erklæres bestemt, at de ikke vare beslægtede.

valter paa Dronningens Gods Hørsholm. Dronning Sofie Amalie, der ofte boede paa Ebbekøb ved Asminderød, og som havde sin Stol i Kirken¹⁾, har naturligvis haft stor Indflydelse paa Kaldets Besættelse, og det er meget rimeligt, at hun har tillagt sin højt betroede „Fuldmægtigs“²⁾ Anbefaling stor Vægt.

Det er næppe tvivlsomt, at Lorentz Tuxen har skaffet sin unge Fætter Embede, og det er højst sandsynligt, at han ogsaa har hjulpet ham med at faa en Hustru. Den 11te Juli 1664 faar Sognepræsten til Asminderød nemlig kongelig Tilladelse til uden Trolovelse og Lysning at ægte (*Christine Johansdatter*³⁾), der var Stifdatter af *Ingror Lassen*⁴⁾, dengang Godsforvalter paa Gisselfeldt, hvor Lorentz Tuxen samtidig fungerede som Godsinspektør⁵⁾.

I Asminderød havde Hr. Søren rig Lejlighed til at omgaas Patrioterne fra Svenskekrigen. Lorentz Tuxen besøgte ofte den lille Landsby, hvor han ogsaa døde i Aaret 1682⁶⁾, og Hr. *Henrik Gerner* i Birkerød kom naturligvis jævnlig sammen med sin „Herredsbroder“, hvis Dødsbo han siden var med til at ordne⁷⁾; medens *Hans Rostgaard* paa Krogerup endog var Hr. Sørens Sognebarn og synes at have staaet paa en god Fod med sin Sjælesørger. Han betroede ham saaledes en Sum paa 100 Sletdaler, der altid skulde blive ved Kaldet, og hvis Rente skulde anvendes til Fordel for Sognets Fattige⁸⁾. I det hele lader det til at Præsten i Asminderød har levet under ret behagelige Forhold, skønt hans Familie voxede temmelig stærkt, og skønt hans Embedstid faldt i en i økonomisk Henseende vanskelig Periode. Krigen 1657—60 havde medtaget Egnen en Del, og den skaanske Fejde stillede store Krav til Skatteydernes Pung. Saaledes maatte

¹⁾ F. I. Meier: Efterretninger om Fredensborg Slot o. s. v., 1.

²⁾ Saaledes benævner L. T. sig selv, jfr. Christensen: Hørsholms Historie, 362.

³⁾ Sjæll. Tegn. ¹¹/₁₇ 1664.

⁴⁾ Forn. gejstl. Skifteprotokol.

⁵⁾ Rasmussen: Gisselfeldt, 431.

⁶⁾ Christensen: Hørsholm, 368.

⁷⁾ Forn. gejstl. Skifteprotokol.

⁸⁾ Lynges Kronborg Herreds Provstebog ¹¹/₁₂ 1673 (Prov. Ark. f. Sjæll. m. m.)

han 1676 levere paa Kronborg 3 Tdr. Rug, 8 Tdr. Byg og 8 Tdr. Havre, medens han Aaret efter maatte betale 15 Dlr. 1 $\frac{1}{2}$ i Krigsstyr og 20 Dlr. i Dragonstyr¹⁾. Desuden havde han tilladt sig den Luxus ikke at ægte Formanden, Hr. Rasmus Jørgensen Muncks Enke, Margrethe Frederiksdatter Quist, hvilken Flothed han lige til 1670 maatte betale med en aarlig Pension af 2 Pund (40 Skpr.) Rug, 2 Pund (48 Skpr.) Byg, 10 Skæpper Havre, 10 Gæs, 10 Lam, 1 Kalv, 3 Sider Flæsk og 24 Sletdaler²⁾.

Trods alt dette efterlod Hr. Søren ved sin tidlige Død den 13de Februar 1678 ikke saa ganske lidt timeligt Gods. Rigtignok fandtes der i hans Bo kun 76 Rdlr. 3 $\frac{1}{2}$ i rede Penge, og rigtignok vare den salig Mands Gangklæder baade slidte og bødede, men han besad over 200 Lod forarbejdet Sølv, et ret godt Bibliotek med en stor Samling adelige Ligprædikener, et godt Indbo og en stor Kvægbesætning. Præstegaardens talrige Værelser vare godt monterede; der fandtes Pragtstykker som en Jernovn med Messing Knapper og Fødder, et Sejrværk, Dynger af Uldent og Linned og fremfor alt et Utal af Senge med Masser af Dyner, Lagner, Puder og Hynder baade blomstrede og broderede, baade af Olmerdug og Skind, ja endog af Silke. I Staldene stod 27 Heste og Føl, 44 Stykker Hornkvæg, 31 Faar og Lam, 23 Svin og Grise. Boets Værdi gik op til henad 3000 Dlr., og da Gælden var betalt, fik Enken for sin Part 485 Dlr., medens Sønnerne hver fik 121 Dlr. 1 $\frac{1}{2}$, Døtrene det halve³⁾. Denne Arv var vel ikke ret stor, men Hr. Sørens Efterladte kom ikke i Nød, Enken blev „forsørget udi Kaldet“, en Lykke hun ikke kan have nydt ret længe; thi 1684 havde Eftermanden, Hr. Jens Wind, faaet Bugt ikke blot med hende, men ogsaa med hendes Efterfølgerske Anna Nielsdatter⁴⁾. For Børnene blev der sørget paa forskellig Vis; de vare ved Faderens Død 6 i Tallet⁵⁾.

¹⁾ Ibidem.

²⁾ Forn. Provstebog.

³⁾ Forn. gejstl. Skifteprotokol.

⁴⁾ Wiberg I, 108.

⁵⁾ I „Slægten Tuxen“ nævnes kun de 2 Sønner tilmed efter Lengnick i urigtig Følgeorden.

1. *Dorthe Sørensdtr. Tuxen* var født o. 1666¹⁾; hun kom i Huset hos Sognepræsten i *Øster Egesborg*, Baarse Herred, Hr. *Peder Pedersen*, der paatog sig uden Vederlag at forsyne hende med „nødtørfdig Kost og Klæder“, saa længe han og hans Hustru levede. Han havde siddet i Embedet siden 1649 og var vel sagtens en ældre Mand; han vilde heller ikke være hendes Formynder, „da han med andet Formynderskab var besværget“. Kun 2 Aar senere befriede Døden ham for hans Forpligtelser, men forhaabentlig har Hustruen levet, indtil Dorthe blev forsørget af Sognekapellanen i Nakskov, Mag. Søren Jensen Kaalund, med hvem hun levede i barnløst Ægteskab til hans Død i Aaret 1711; selv døde hun 1719²⁾.

2. *Peder Sørensen Tuxen*, fra hvem den nu eksisterende Slægt Tuxen nedstammer, kan være født o. 1668³⁾. *Loventz Tuxen*, der var avanceret til „Kgl. May. Hof Camererer og Vicepræsident i Hofretten“, blev hans Formynder og anbragte ham hos Hr. Jens Wind, der snart blev hans Stiffader. Han blev 1689 Student fra Frederiksborg Skole⁴⁾, cand. theol. 1693, og blev den 7de August 1697 kaldet til Sognepræst for Kornum og Løgsted, Viborg Stift⁵⁾, hvor han døde den 1ste Juni 1737. Han var gift med Anna Cathrine Hansdtr. Figenskov, der skænkede ham 7 Sønner og 7 Døtre⁶⁾.

3. *Anna Kirstine Sørensdtr. Tuxen* var født o. 1671. Hun kom i Huset hos Moderens Stiffader Sr *Ingvor Lassen*, nu Forvalter paa Sæbygaard. Om hendes senere Skæbne vides intet.

4. *Johan Sørensen Tuxen* var født o. 1674. Ligesom Broderen blev han i Præstegaarden under sin Formynder Hr. Jens Winds Beskyttelse. I Aaret 1695 blev han Student fra Frederiksborg Skole⁷⁾, og 1707 blev han Sognepræst til Ramme i Vand-

¹⁾ I det følgende er forn. gejstl. Skifteprotokol anvendt som Kilde m. H. t. Børnenes Alder; den angiver dog kun i hvilket Aar de 1678 befandt sig.

²⁾ Wiberg II, 424, hvor 1656 fejlagtig angives som hendes Fødselsaar.

³⁾ Wiberg II, 248 har $\frac{22}{8}$ 1667, Lengnick 1665, „Slægten Tuxen $\frac{22}{8}$ 1665.

⁴⁾ Univ. Matr. II, 171.

⁵⁾ Jyske Registre $\frac{7}{8}$ 1697.

⁶⁾ Wiberg II, 248.

⁷⁾ Univ. Matr. II, 211.

fuld Herred. Han nævnes flere Gange i Sagen mod den bekendte Justitsraad Severin Rasmussen, der var gift med Lorentz Tuxens Datter Sofie Amalie; 1707 fik han saaledes nogle Papirer udleverede af Justitsraadens Bo¹⁾, og Aaret efter reddede han sin Mødrenearv, 80 Dlr., som indestod deri²⁾. Han er formentlig død 1711 uden Afkom³⁾.

5. *Sofie Margrethe Sørensdtr. Tuxen*, født o. 1675 kom i Huset hos sin Formynder, Lorentz Tuxens Svigersøn, „ærlig, højagtbar, vis og velfornemme Mand *Henrik Meinke*, Kgl. May. Fiskemester over København, Kronborg og Frederiksborg Amter“. Denne, der var den ovenfor omtalte Sofie Amalies første Mand, var tillige Amtsforvalter i Frederiksborg. Han døde imidlertid allerede 1681⁴⁾, og det er ikke lykkedes at opspore, hvad der blev af hans Myndling.

6. *Ingeborg Sørensdtr. Tuxen* født o. 1677 blev af sin Formynder, Lorentz Tuxen, anbragt i Præstegaarden. Hun skal være død 1711 efter at have været gift med Præsterne i Bloustrød Hr. Niels Jensen Søby og Hr. Mikkil Christensen Yttericht⁵⁾. Derimod kan hun næppe, som Wiberg, om end med Reservation, angiver, inden hun kom til Bloustrød, have været gift med Hr. Jens Wind i Asminderød, der jo var hendes Stiffader.

Efter at der saaledes nogenlunde er gjort Rede for Hr. Søren og hans Børn, skal der gøres et Forsøg paa at finde en Fader til Førstnævnte. Wiberg formoder, at han er Søn af Hr. Peder Lauritsen Tuxen, der 1649 døde som Præst i Værløse, Smørum Herred⁶⁾, men denne Gisning har ingen Sandsynlighed for sig. Præsten i Værløse havde næppe fundet paa at sætte sin Søn i Vordingborg Skole, og desuden var denne Præst i Følge Muus' Katalog over de sjællandske Præster født i København⁷⁾, medens det er rimeligere at søge Hr. Søren's Forfædre

¹⁾ Christensen, Hørsholm, 368.

²⁾ Severin Rasmussens Skifte (Prov. Ark. for Sjæll. m. m.)

³⁾ Wiberg II, 576.

⁴⁾ Person. Tidsskr. 2, II, 291.

⁵⁾ Wiberg I, 174.

⁶⁾ Wiberg III, 645.

⁷⁾ Musenii Catalogus etc. S. 31. (Gl. Kgl. Saml. 2990) taler endda kun om „Petrus Laurentii Hafniensis“ og kalder ham ikke engang Tuxen. Imel-

i Sønderjylland, hvor hans Fætter Lorentz Tuxen jo var født. Heldigvis har Wiberg en Præst, der udmærket godt kan være Fader til Hr. Søren og Farbroder til Lorentz Tuxen. Denne Mand er Hr. *Peter Lorentzen Tuxen*, fra 1631—49 Sognepræst til *Øster Egesborg* ved Vordingborg¹⁾; han er født ved Flensborg²⁾, medens Lorentz Tuxen kom til Verden paa Søgaard ikke langt fra samme By. Nu bliver det ganske naturligt, at Hr. Søren er bleven Student fra Vordingborg, og nu bliver det forklarligt, at Præsten i Øster Egesborg, Hr. Peder Pedersen, har taget Dorthe Sørensdatter i Huset; han har jo været hendes Bedstefaders Eftermand i Embedet og vel sagtens ogsaa i Ægteskabet. Der kan saaledes næppe være Tvivl om, at Søren Pedersen Tuxen er kommen til Verden i Øster Egesborg og ikke i Værløse.

Om Hr. Peter Lorentzen Tuxen giver Universitetsmatriklen³⁾ mod Sædvane nogle biografiske Oplysninger; der fortælles nemlig, at han i „Kejserkrigen“ (30 Aarskrigen) kom her til Danmark med andre Flygtninge. I nogen Tid ernærede han sig som Lærer for unge Adelsmænd, den 6te November 1630 opnaaede han „sacri profectus testimonium“ (tog Attestats), og den 30te Juli 1631 „gav han sit Navn til Akademiet, da han skulde indvies til sit hellige Kald“.

I Matriklen kaldes Hr. Peter „Saleno Holsatus“. Dette forhindrer ikke, at han kan være Sønderjyde; thi Benævnelsen Holsatus bruges som bekendt i Flæng om Slesvigere og Holstenere; men den første Del af Nationalitetsbetegnelsen er vanskeligere at forklare. I Flensborgs Omegn findes kun en eneste Lokalitet, hvis Navn med nogenlunde Rimelighed kan tænkes at have tjent som Stamme for „Saleno“; det er *Saland*, et Par

lem Asminderød og Værløse Præster har der dog været nogen Forbindelse, idet M. Peder Jensen Bircherod, der fra 1649—73 var Præst sidstnævnte Sted, havde betroet Hr. Søren nogle Børnepenge, tilhørende hans Søsterdatter, Johanne Nielsdatter, Datter af Hr. Niels Sørensen Quist til Meelby, Strø Herred (forn. gejstl. Skifteprotokol). Det skal tilføjes, at Hr. Søren Formands Enke hørte til Slægten Quist.

¹⁾ Wiberg kalder ham *Lauritsen*, men hos Muus hedder han *Laurentii*.

²⁾ Wiberg I, 300, jfr. Muus 41.

³⁾ Universitetsmatriklen I, 107.

Smaasteder i Sønderballe, $1\frac{1}{4}$ Mil Nord for Kappel¹⁾; men selv om denne Forklaring i sproglig Henseende kan være nogenlunde tilfredsstillende, saa bliver det mindre forklarligt, at en Husmands-søn fra Angel har kunnet komme til at studere ved fremmede Universiteter, hvad Peter Lorentzen Tuxen upaatvivlelig har gjort, og lige saa uforstaaeligt bliver det, at hans Broder, Lorentz Tuxens Fader, har kunnet ægte Søgaards Ejerinde, som nærmere nedenfor vil blive omtalt.

Uden at være altfor dristig tør man vel antage, at Hr. Søren og Vicepræsident Lorentz Tuxen have været Søskendebørn, og at sidstnævnte har været opkaldt efter den *Lorentz Tuxen*, der utvivlsomt var førstnævntes Bedstefader. Vicepræsidentens Fader hed i øvrigt *Tycho (Tucke) Tuxen* og var „af Sehegardten udi Holsten“²⁾. Denne Gaard, som er identisk med Søgaard i Husby Sogn og Herred, $1\frac{1}{2}$ Mil Sydost for Flensborg³⁾, var oprindelig en biskoppelig „Meyerhof“ og hørte til det schwabstedtske Strøgods. Slesvigs Bisp, Christian IV Broder Hertug Ulrik, skænkede den til sin Hauptmand paa Bützow, Nickel Lode, med Ret til Jagt, Fiskeri og Skovhugst til eget Brug, og denne afstod 1616 med Hertugens Minde ved en den 22de April konfirmeret „Specialkontrakt“ Godset til Nis Madsens 40aarige Enke Marine, ved hvis Død det skulde gaa over til en af hendes Døtre⁴⁾. Marine giftede sig imidlertid snart med Tucke Tuxen, og den 31te August 1618⁵⁾ fødte hun Sønnen Lorentz, der ved Faderens Død overtog Ejendommen. Den 4de Maj 1650 stadfæstede Kong Frederik III for sin „Hofmarskalk Adam Heinrich Pentz forrige Tjener, Lorentz Tuxen“ de Marine tildelte Privilegier, hvortil kom Frihed for Afgifter, Byrder og

¹⁾ Schröder: Hertugdømmet Slesvigs Topografi 2det Oplag, 453 (dansk Oversættelse). Saland nævnes ikke i Traps Slesvig.

²⁾ Jfr. Indskriften paa en Tavle, som Lorentz Tuxen lod opstille i Birkerød Kirke til Minde om sin i 1661 afdøde Moder Maren (Marine), afr. i Hørsholms Historie, 362. Tavlen, der er prydet med meget naive Malerier, staaer endnu (1896) i Sakristiet.

³⁾ Schröder, 463. Trap, 483.

⁴⁾ Acta betreffend das Gut Seegaard im Amte { Gottorp
Schwabstedt, [Treyaharde]
(Statsarkivet i Slesvig).

⁵⁾ Christensen: Hørsholm, 362.

Hoveri, og den 15de November 1660 konfirmeredes disse yderligere af Hertug Christian Albrecht, der efter Freden i København var Herre over Schwabstedt. Allerede 1665 afstod imidlertid Lorentz Tuxen Søgaard til sin Søsters¹⁾ Mand, Jes Wree (Wrede), og den 20de Februar 1666 gik Hertugen ind paa, at den nye Ejer beholdt de gamle Privilegier²⁾.

Om den ældre Lorentz Tuxen vides aldeles intet, og videre end til ham kan Stamtavlen ikke med nogenlunde Sikkerhed føres; men hvis man tør vove sig ind paa Hypotesernes Vej, kan man komme endnu et Skridt tilbage. Det er det famøse „Saleno“, der giver Anledning til en dristig Gisning, der i øvrigt ikke skyldes mig men Geheimearchivrath Hille i Slesvig. Da jeg spurgte ham, hvoraf han vilde aflede „Saleno“, svarede han, at han antog, at det kom af *Salzau*³⁾, og denne Antagelse er senere tiltraadt af Universitetsmatriklens Udgifter, Overbibliotekar Birket Smith. Det kan da heller ikke nægtes, at Afledningen i sproglig Henseende ser plausibel ud, og det lykkedes desuden let at finde en Forbindelse mellem Navnet Tuxen og Salzau, idet Daniel Rantzau, der 1588 købte Godset⁴⁾, i sin Tjeneste havde en Flensborger ved Navn *Peter Tuxen*⁵⁾, der som Forvalter og „Schrivaye“ (Skibsskriver) sejlede paa Spanien med hans Skib „Die heilige Dreifaltigkeit“. Det var en anstrængende og farefuld Tjeneste, men Peter Tuxen varetog sin Herres Interesser saa „ehrlich og getreulich“, at denne ikke vilde af med ham, da han træt af det besværlige Søliv søgte sin Afsked. For at formaa Tuxen til at foretage endnu en Rejse lovede Rantzau

¹⁾ Skal vel være Halvsøster.

²⁾ Acta betreffend das Gut Seegard.

³⁾ Godset Salzau ligger i det kielske adelige Distrikt i Sognet Selent 2 Mil Øst for Kiel.

⁴⁾ Voss Excerpter i Rigsarkivet. Schröder har i Topographie d. Herzogthums Holstein II, 300, angivet Aaret 1580, men det er næppe rigtigt, da Rantzau endnu 1588 kun kalder sig „Erbgesellen auf Sehgardten“, medens han senere kaldes „zu Salzau“.

⁵⁾ Denne og alle de følgende Efterretninger om Slægten Tuxens Forhold til Salzau findes i: Procesacte vom Landgericht. Dorothea Tuxen, Peter Tuxen zu Flensburg hinterlassene Wittib ctra Hans Rantzau zu Salzau. (Statsarkivet i Slesvig).

den 11te Marts 1587 „aus freyen guten willen und besonderen gunsten und gnaden zu ergetzung deßelben geleisteten dienstes“ at skænke ham en Sextendedel af Skibet med Tilbehør. Skulde der tilstøde Skibet noget, eller skulde det blive solgt, stod Løftet lige fuldt ved Magt, og „Schrivayen“ skulde have fuld Raadighed over sin Skibspart¹⁾. Rejsen blev tiltraadt og lykkelig fuldendt, men Rantzau døde den 12te August 1589²⁾, efter at have solgt Skibet til en Borger i Flensborg, Wilhelm Vallentien, for 6000 Mark lybsk, en i hine Tider meget betydelig Sum³⁾. Tuxen fik ikke sin Part udbetalt, og det synes i det hele, som om Familien Rantzau har haft Mangel paa rede Penge; thi under 14de Januar 1600 erklærer Rantzaus Enke Dorothea Ahlefeldt⁴⁾, der indtil 1594 havde besiddet Salzau, men som nu boede i Kiel, at hun var „schuldig tho geuende“ til Tuxens Hustru „*Dorothea Schrivaye*, 30 Rthlr. die ick ihr von ihrem Brautschatz nachständig vndt schuldig bin“. Det har vistnok været en gammel Gæld; thi allerede 1587 synes Peter Tuxen at have været ude over Ungdomsaarene, men skønt Dorothea Ahlefeldt lovede og svor ved sit „wahren worde und guede Glaube“ at betale Pengene „up den Ostern“, var Gælden endnu ikke betalt i Aaret 1617.

Hvornaar Tuxen døde, vides ikke, men han synes at have levet endnu 1600, da hans Hustru i Dorothea Ahlefeldts Brev ikke omtales som Enke. Han gik imidlertid i Graven uden at have faaet sin Skibspart udbetalt, men hans „arme, elende, trostlose und verlaßene Wittwe“ vedblev i en Aarrække at bestorme Hans Rantzau med Anmodninger om at betale Forældrenes Gæld. Denne, der fra 1594 til 1647 var Herre paa Salzau, gjorde vel intet Forsøg paa at benægte Fordringernes Rigtighed, men han trak Sagen ud i det uendelige. Til sidst tabte Doro-

¹⁾ Haandskrivelse fra Daniel Rantzau, dateret Sehegardten 11/8 1587.

²⁾ Schröder: Holstein, 300.

³⁾ Aabent Brev fra Magistraten i Flensborg 22/11 1615.

⁴⁾ Det var som hendes Mand, at Daniel Rantzau kaldte sig „Erbgesessen auf Sehegardten“ d. v. s. det Ahlefeldtske Søgaard, der ikke maa forveksles med den schwabstedske Gaard af samme Navn.

thea Schrivaye Taalmodigheden; støttet af Siewert v. d. Wisch til Dampe og Grønholt, hvem hun tjente som Oldfrue, bad hun den 29de Juni 1617 „demütigst und demütiglig“ Kongen og Hertugen, om de „gnädigst und gnädiglich“ vilde skaffe hende Ret. Hans Rantzau blev da under 2den Juli stævnet til at møde for Landretten. Endnu den 10de September beklager Peter Tuxens Enke sig over, at Hans Rantzau ikke vil give hende, hvad der med Rette tilkommer hende, men herefter forstumme Klagerne; og det tør maaske antages, at Herren til Salzau af Landretten er bleven dømt til at betale, da Dorotheas Papirer, som endnu foreligge, vare i den ønskeligste Orden. Selve Dommen har ikke været til at opdrive.

Hvis man nu vil være meget dristig, kan man opstille den Gising, at Peter Tuxen „Schrivaye“, har været Bedstefader til Hr. Peter Tuxen til Øster Egesborg; man kan formode, at han med Familie efter Daniel Rantzaus Død har boet paa Salzau, idet han paa en eller anden Maade er vedblevet at tjene Familien Rantzau, og at vor „Saleno-Holsatus“ er født her. Man kan vel ogsaa opstille den endnu dristigere Hypotese, at Hans Rantzau er bleven dømt til at betale de skyldige Summer, der med Renter maa være løbne op til over 500 Mark lybsk, at han ikke har kunnet opdrive de fornødne rede Penge, at han har maattet afstaa eller pantsætte til Familien Tuxen en Gaard paa Godset, og at den senere Præst til Øster Egesborg som Dreng har boet der, og har kaldet sig derefter; i saa Fald kan han godt være født ved Flensborg. Hvis Dorothea har faaet sit Tilgodehavende udbetalt, er der i alle Fald kommen Penge i Familien, og det kan forstaaes, at en Sønsøn har kunnet studere og en anden ægte Søgaards Ejerinde.

Som sagt Hypotesen er dristig, men helt fri Fantasi er den ikke. Omstaaende Stamtavle gør ikke Fordring paa at være autentisk, da det ikke har været muligt at opdrive en eneste Kirkebog, men umulig er den ikke. Saa meget er i alle Tilfælde sikkert, at den nulevende Slægt Tuxen hører til samme Familie som den berømte Patriot Lorents Tuxen, og at den har sin Rod i Sønderjylland.

Peter Tuxeu — 1580 — * Dorothea.

Lorentz Tuxen

Peter Lorentzen Tuxen, † 1649

Tucke Tuxen,
* o. 1617 Marine, f.
o. 1577, † 1661.

Søren Pedersen T., † 1678, * Christine Johansdr.

Lorentz T., f. 1618,
† 1682, * 1) Chri-
stine Jostens, † 1678,
2) Maren Momsen.

Dorothea Sørensdtr. T., f. o. 1666, † 1719, * Søren Jensen Kaalund.	Peder Sørensen T., f. o. 1668, † 1737, * Anna Cathr. Hansdr. Figenskov.	Anna Christine Sørensdtr. T., f. o. 1671.	Johan Sørensen T., f. o. 1674, † o. 1711 (?)	Sofie Margrethe Sørensdtr. T., f. o. 1675.	Ingeborg Sørensdtr. T., f. o. 1677, † o. 1711, * 1. Niels Jensen Søby, 2. Mikkel Christensen Ytterich.	1. Sofie Amalie, * 1. Henrik Meincke. 2. Severin Rasmussen.	1. Chri- stian.
---	---	---	--	--	--	---	-----------------

Bidrag til Hr. Hans Johansen Lindenovs Historie.

Ved Arkivar, Dr. phil. O. Nielsen.

Om Hr. Hans Lindenov til Iversnæs, Befalingsmand paa Kalundborg, der var gift med Christian IV's Datter Elisabeth Augusta, synes der ikke at være mange Oplysninger udover hans uheldige Ægteskab. Et groft Brev fra ham til hans Hustru og et andet fra hende til Søsteren Leonora Christina, der ere meddelte Danske Saml. 2, R. II, 313 flg. af S. Birket Smith, vidner om deres daarlige Forhold, men dog især om Konens uheldige Egenskaber. I Satiren „Fru Kirsten Munks Ballet“ (D. Saml. VI. 357) skildres han som Svirebroder. Han afskedigedes fra Lenet 25. Marts 1658 og døde i Kjøbenhavn 29. Maj 1659, hvor hans Kiste længe stod i Koret i S. Nikolaj Kirke. 11. Juni bevilgede Kongen, at Begravelsen maatte opsættes, saa længe Arvingerne ønskede, og at Ligstuen maatte drages med hvidt.

Af nedenfor meddelte Breve oplyser Nr. 1, hvorledes han blev bedraget af en Landløber, som han havde taget til Huslærer, og Nr. 2 de vanskelige Forhold i hans Len i Begyndelsen af Krigen 1657, idet det viser, hvorledes vore egne Soldater huserede som Fjender, og hvor